

Šéfredaktor časopisu Světlo

Ing. Jiří Novotný

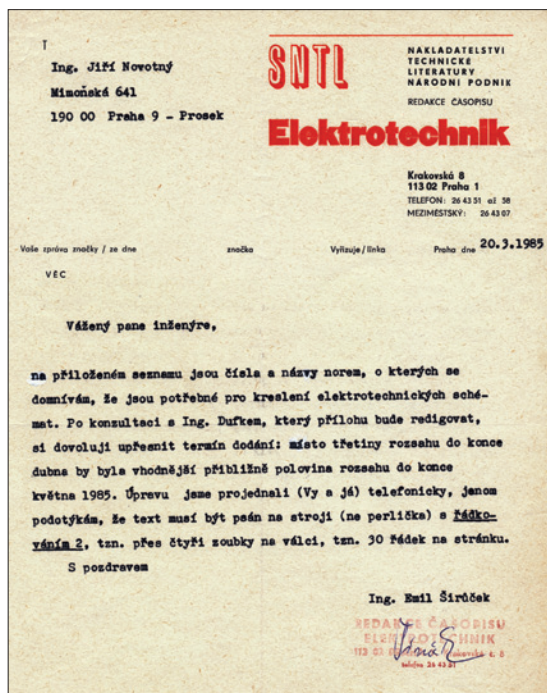
Ing. Jiří Novotný se narodil v roce 1939 ve Světlé nad Sázavou, kde také začal navštěvovat obecnou školu (jeden rok). Tu dokončil pátou třídou v Dobranově u České Lípy. V Jiříkově u Rumburku ukončil základní vzdělání (tehdy osmileté) v roce 1953. V tomtéž roce byl přijat na Vyšší průmyslovou školu elektrotechnickou v Jičíně. Po jejím dokončení v roce 1957 pokračoval ve studiu na Elektrotechnické fakultě ČVUT v Praze. Na základě požadavku n. p. Tesla Holešovice byl v roce 1959 vyslán ministerstvem školství na studium na Moskevský energetický institut, Fakultu elektroniky, specializaci světelná technika a světelné zdroje, která se na vysokých školách v tehdejší ČSR v tak komplexním rozsahu nikdy nevyučovala. Na katedře přednášeli celosvětově uznávaní odborníci, autoři mnoha knih a učebnic z oboru, jejichž práce jsou v mnoha publikacích citovány dodnes (prof. V. V. Měškov, prof. G. N. Rochlin, prof. M. M. Jevaněšnikov, prof. V. V. Trembač a další). Studium v Moskvě zakončil v roce 1963 úspěšným obhájením diplomové práce na téma **Uliční osvětlení a měření oslnění uličních osvětlovacích soustav**, které bylo zadáno útvarem světelné techniky Tesly Holešovice. Po nástupu do zmíněného podniku (roku 1963) a absolvování tříměsíční výrobní praxe v závodech Tesly nastoupil do útvaru světelné techniky, kde v průběhu let vystřídal různé pracovní pozice. V akciové společnosti Tesla Holešovice končil jako vedoucí odboru a šéfredaktor podnikového časopisu Světelná technika (časopis zanikl z rozhodnutí vedení podniku roku 1997). V roce 1998 přijal nabídku vydavatelství FCC Public na založení a redigování odborného časopisu Světlo, jehož šéfredaktorem je dodnes.

Odborná činnost

Během 34 let svého působení v Tesle Holešovice, jejíž odbor výzkumu světelné techniky byl po mnoho let součástí i vedoucím pracovištěm světelné techniky v ČSR s celostátní působností, se Ing. Novotný podílel na mnohých projektech, včetně realizace státního

Obr. 1. Pracovníci oddělení rozvoje světelné techniky Tesly Holešovice – začátek osmdesátých let (zadní řada zleva: František Vaněk, Marie Červenková, Ing. Jaroslav Guth, Ing. Jiří Novotný, Jiří Štibor, Ing. Luděk Adámek, Ing. Jiří Khek; prostřední řada zleva Jitka Martínková, Ing. Ladislav Malý, Ing. Růžena Dušková, Jindra Spurná, Dagmar Borůvková, PhDr. Hanka Kleinová, Bohumil Sádá; v popředí zleva Marie Putíková, Alena Gajeká)

Obr. 2. Dopis Ing. Emila Širůčka (tehdy redaktor časopisu Elektrotechnik, SNTL, nyní ředitel FCC Public) Ing. Novotnému k připravovanému kurzu Technika osvětlování, který byl jednou z plánovaných kapitol přílohy časopisu Elektrotechnik, nazvané Kurs současné elektrotechniky

12. LEKCE

Technika osvětlování

Ing. Jiří Novotný a kolektiv

Složení autorského kolektivu (v závorkách jsou uvedeni autoři, které jednotliví autoři zpracovali):

Karel Černošský (9)
Ing. Jiří Fiala (5, 5.1, 6)
Ing. Petr Hutla, ČSc. (4)
Ing. Jaroslav Kotek (8)
Ing. Jiří Kovařík (7)
Karel Kvapil (3)
Ing. Jiří Lhoták (5.3, 10)
Ing. Jiří Novotný (1, 2, 5.2)

1. Úvod

Světelná technika využívá poznatků vědy o vzniku a ho záření k praktické aplikaci tohoto záření.

Obr. 3. První stránka hotového kurzu Technika osvětlování (1987)

cílového programu zaměřeného na úspory elektrické energie hromadným zaváděním vysoce účinných vysokotlakých sodíkových výbojek vyráběných v Tesle na základě výsledků vlastního výzkumu a vývoje do osvětlovací praxe. Z významnějších projektových studií lze uvést např.: **Studie osvětlení II. úseku severojižní magistrály** (Novotný, Khun, 1967 – výjezd z Prahy na Brno), **Osvětlení historického jádra Pardubic** (Anýž, Novotný, Monzer,

1968), *Návrh slavnostního osvětlení památek města Prahy* (Guth, Monzer, Novotný), *Osvětlení mezinárodního hotelu a festivalového kina v Karlových Varech* (Novotný, Kvapil, Černožorský, 1970), *Osvětlení sportovní haly v Táboře* (Novotný, Dvořáček – n. p. Tesla Holešovice, Miloš Hnilica – OSP Tábor, 1974). Většina těchto prací byla v praxi realizována nebo byla využita jako podklad pro prováděcí projekty. Kromě těchto větších prací se oddělení rozvoje světelné techniky pod jeho vedením podílelo na desítkách návrhů osvětlení v průmyslových závodech, administrativních budovách, školách i na sportovištích. Řešení osvětlení ve většině případů zpravidla předcházelo rozbor stávajícího nevyhovujícího stavu spojený s důkladným měřením

Obr. 4. Ing. Novotný ve stánku časopisu Světlo (první účast časopisu Světlo na veletrhu samostatnou expozicí, veletrh Pragointerier, Výstaviště Holešovice, únor 2002)

Obr. 6. Ing. Jiří Novotný relaxující (15 let veletrhu Amper, Obecní Dům, Praha, duben 2007)

osvětlení. Na tomto základě pak byla navrhována promyšlená řešení, která byla posléze často v praxi napodobována.

O úspěšných realizacích osvětlení odboru světelné techniky při n. p. Tesla Holešovice, jakož i o trendech osvětlovací techniky a špičkových zahraničních osvětlovacích soustavách Ing. Novotný mnohokrát referoval na konferencích, seminářích a školeních pořádaných ČSVTS, podniky i organizacemi v ČR a někdy i v zahraničí, např. v NDR, v Gruzii a v Bulharsku. Většina textů zmíněných přednášek a referátů byla zahrnuta do příslušných sborníků, a mohla tak být využita širším okruhem zájemců, protože sborníky byly dostupné v technických knihovnách domů techniky a většiny podniků.

Obr. 5. Sportovní hala v Táboře (1974) osvětlená halogenidovými výbojkami Tesla RVI 3 500 W, 3 500 K, $R_a = 65$, světelný tok 350 klm (vývoj Ing. Dvořáček, Tesla Holešovice) a svítidla OSP Tábor (návrh osvětlení a konstrukce svítidla Ing. J. Novotný, Tesla Holešovice) a zářivkami Tesla 80 WB ve svítidlech Elektrosvit 3010.05; naměřené parametry osvětlení byly na úrovni evropských hal pro prvoligový hokej, příkon však byl menší, ovšem při horší variabilitě osvětlení

Od roku 1967 pracoval v tematických celostátních skupinách ČSVTS-CIE a v osmdesátých letech 20. století jako předseda celostátní tematické skupiny pro průmyslové osvětlování a zástupce v technické komisi TC 3.04 CIE za Československý národní komitét.

V letech 1975 až 1985 přednášel nejprve postgraduální a později pravidelný kurz *Osvětlování* a každoročně vedl nebo recenzoval diplomové práce studentů se studijním zaměřením světelná technika na FEL ČVUT v Praze. V této souvislosti byl také členem příslušné státní zkušební komise.

V rámci publikační činnosti je spoluautorem publikací *Světelná technika a osvětlování*, FCC Public (1995), překladu knihy *Osvětlovací soustavy*, SNTL (1979), vedoucí zpracovatel kurzu *Technika osvětlování* v časopisu Elektrotechnik (1987).

V sedmdesátých letech minulého století se s kolegy z útvaru světelné techniky Tesly Holešovice začal intenzivně zabývat použitím výpočetní techniky při výpočtech parametrů osvětlovacích soustav a společně vypracovali první životaschopné programy pro tehdejší výpočetní techniku Minsk, Tesla 200, EC 10-10 a nakonec pro první PC z agrokombinátu Slušovice (k dispozici tehdy měli jeden na deset pracovníků).

Od poloviny osmdesátých let se vývojová pracoviště Tesly z pověření ministerstva začala zabývat normami pro osvětlení, přičemž cílem bylo upravit požadované hodnoty tak, aby se spořila elektrická energie na osvětlování. Na základě výsledků rozboru údajů zahraničních norem pro osvětlení a výsledků oddělení aplikovaného výzkumu osvětlení, vedeného Ing. Khekem, byly pod vedením Ing. Novotného vypracovány a následně schváleny normy: *kmenová ČSN 36 0450 Umělé osvětlení vnitřních prostorů a přidružená ČSN 36 0451 Umělé osvětlení průmyslových prostorů*. Tyto normy sice nedvedly ke snížení spotřeby energie, navazovaly však na zahraniční i tuzemské poznatky a zkušenosti, a tím umožnily po téměř dvaceti dalších letech poměrně bezproblémový přechod na evropské normy, a to *ČSN IEC 50(845)*, *ČSN EN 12665*, *ČSN EN 12464-1*, *ČSN 12464-2*, které pomáhal zavádět do soustavy českých technických norem jako překladatel a od ustavení *TNK 76 Osvětlení* začátkem devadesátých let až do letošního dubna také předseda této komise.

Za všechny příznivce přeje do dalších let zdraví, pohodu, hodně tvůrčích sil a pevné nervy

Ing. Jana Kotková